

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimas: pasiekimai, iššūkiai ir galimybės

Erika Buivydienė
Informacinės visuomenės plėtros skyriaus
Vyriausioji specialistė
Kultūros politikos departamentas
Kultūros ministerija

Pranešimo turinys

- ☞ Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos įgyvendinimo 2009-2013 metų laikotarpis
- ☞ Europos Sąjungos naujos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos tendencijos
- ☞ Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos strateginiai planai 2014-2020 metų laikotarpiui

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2009-2013 metai

2009 m. gegužės 20 d. patvirtinta Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategija

- ☞ Vizija: *„vientisa Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninė informacinė erdvė, pailginanti kultūros paveldo objektų gyvavimo laiką, pateikianti šalies, Europos ir pasaulio visuomenei aktualią, išsamią ir patikimą informaciją apie Lietuvos kultūros paveldą, užtikrinanti nuolatinį, patikimą ir geros kokybės kultūros paveldo išteklių naudojimą mokslo, švietimo ir kultūros tikslams“*

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2009-2013 metai

- 1 tikslas – kurti vientisą kultūros paveldo skaitmeninimo sistemą, užtikrinančią kultūros paveldo objektų saugojimą, prieigą ir integravimą į Europos kultūros paveldo erdvę
- ✎ Nacionalinių skaitmeninimo centrų įkūrimas
- ✎ Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo stebėsenos sistemos sukūrimas
- ✎ Kultūros paveldo objektų atranka
- ✎ LIMIS diegimas Lietuvos muziejuose
- ✎ Nacionalinės kultūros paveldo paieškos, saugojimo ir prieigos sistemos VEPIS tęstinumas ir plėtojimas
- ✎ Skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartizavimas
- ✎ Skaitmeninimo srities specialistų kvalifikacijos tobulinimas

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos įgyvendinimas: 2009-2013 m.

Virtualioje erdvėje
prieinami skirtingose
institucijose saugomi
objektai

VEPS plėtra: vieninga
paieška ir prieiga prie
įvairių rūšių objektų

Kuriama skaitmeninimo
stebėsenos sistema

Standartizavimas

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos įgyvendinimas: 2009-2013 m.

Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema LIMIS

Tikslas – sukurti Lietuvos integralią muziejų informacinę sistemą, sudarančią sąlygas automatizuoti muziejų rinkinių apskaitą bei teikti elektronines paslaugas gyventojams

Paslaugos:

- ☞ patikima informacija apie Lietuvos muziejuose saugomus eksponatus;
- ☞ automatizuota muziejų eksponatų apskaita;
- ☞ elektroninės paslaugos Lietuvos gyventojams;
- ☞ Lietuvos kultūros paveldo sklaida ir reprezentavimas

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2009-2013 metai

2 tikslas – skatinti Lietuvos kultūros paveldo objektų skaitmeninimą ir užtikrinti jų prieigą visuomenei

- 7 skaitmeninimo projektai
- Skaitmeninto paveldo sklaidos programa
- Numatyta suskaitmeninti virš 400 000 įvairių kultūros paveldo objektų: archyvinių bylų, rankraščių, knygų, plakatų, tapybos, grafikos kūrinių, fotografijų, senųjų šelako plokštelių įrašų, dokumentinio kino ir radijo archyvą, garsines knygas ir kitus objektus

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos įgyvendinimas: 2009-2013 m.

- ☞ Virtualios elektroninio paveldo sistemos plėtra
- ☞ Virtuali aklujų biblioteka
- ☞ Lietuvos dokumentinis kinas internete
- ☞ Lietuvos valstybingumo istorinis paveldas elektroninėje erdvėje
- ☞ Virtuali istorinė Lietuva
- ☞ Lietuvos radijo virtuali audiobiblioteka
- ☞ Lietuvių literatūros klasikos kūrinių perkėlimas į elektroninę erdvę
- ☞ 19 skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos projektų

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos įgyvendinimas: 2009-2013 m.

LIETUVOS VALSTYBINGUMO ISTORINIS PAVELDAS ELEKTRONINĖJE ERDVĖJE

ES kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys

Europos skaitmeninė darbotvarkė

„Suskaitmeninta kultūrinė medžiaga yra svarbus Europos kultūros ir kūrybinės pramonės išteklių šaltinis. Skaitmeninant valstybių narių kultūros paveldą ir užtikrinant internetinę prieigą prie jo tiek nacionaliniu, tiek tarpvalstybiniu lygiu prisidedama prie ekonomikos augimo bei darbo vietų kūrimo ir bendrosios skaitmeninės rinkos kūrimo didinant naujų ir novatoriškų internetinių produktų bei paslaugų pasiūlą„

ES kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys

Europos Komisijos 2011 m. spalio 27 d. rekomendacija dėl kultūrinės medžiagos skaitmeninimo, internetinės prieigos ir skaitmeninio išsaugojimo

ES Tarybos 2012 m. gegužės 10 d. išvados dėl kultūrinės medžiagos skaitmeninimo, internetinės prieigos prie jos ir skaitmeninio išsaugojimo

- ∞ Skaitmeninimo strateginis planavimas
- ∞ Skaitmeninimo organizavimas ir finansavimas
- ∞ Viešai prieinamo turinio medžiagos skaitmeninimas ir internetinė prieiga
- ∞ Tolimesnis Europeana plėtojimas
- ∞ Ilgalaikio skaitmeninio turinio išsaugojimo užtikrinimas

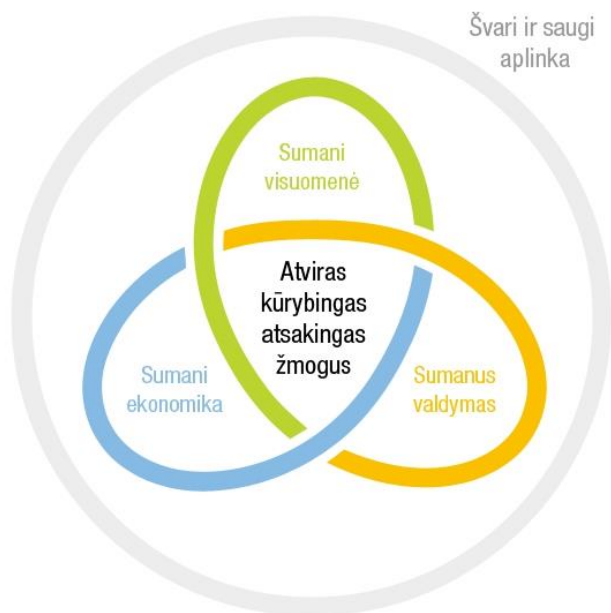
Lietuvos politinė darbotvarkė

Valstybės pažangos strategija Lietuva 2030:

- ☞ Didinti kultūros sklaidą Lietuvoje ir užsienio valstybėse, ypatingą dėmesį skiriant kultūros paveldo ir šiuolaikinio kultūros turinio skaitmeninimui

2014–2020 metų nacionalinė pažangos programa:

- ☞ skatinti gyventojų kūrybiškumą, iniciatyvumą ir dalyvavimą kultūrinėje veikloje, didinti kultūros paslaugų prieinamumą ir gyventojų kokybišką užimtumą
- ☞ išsaugoti, aktualizuoti kultūros paveldą, pritaikant visuomenės sąmoningumo, pilietiškumo bei kūrybingumo ugdymui

Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė

Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programa „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“:

- ☞ pagerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę ir įmonių veiklos aplinką naudojantis IRT teikiamomis galimybėmis ir pasiekti

Programos 3 tikslas:

- ☞ Puoselėti IRT priemonėmis Lietuvos kultūrą ir lietuvių kalbą – kurti visuomenės poreikius atitinkantį kultūrinį ir lietuvių rašytinės ir sakytinės kalbos sąsajomis pagrįstą skaitmeninį turinį, plėtoti skaitmeninius produktus ir elektronines paslaugas
- ☞ skaitmeninti Lietuvos kultūros paveldo objektus ir jų pagrindu plėtoti viešai prieinamus skaitmeninius produktus ir elektronines paslaugas, siekti suskaitmenintos medžiagos ilgalaikio išsaugojimo bei vieningos sklaidos Lietuvoje ir Europos Sąjungoje

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2014-2020 metų programa

Strateginis tikslas – *pasinaudojant informacinių ryšių technologijų galimybėmis vystyti darnią ir tvarią virtualią kultūros paveldo erdvę, skirtą didinti Lietuvos gyventojų kokybišką užimtumą, ugdyti jų kultūrines kompetencijas ir kūrybingumą, stiprinti tapatumą ir pilietiškumą, užtikrinant kultūros paveldo pagrindu kuriamų elektroninių paslaugų ir produktų įvairovę, jų prieinamumą bei ilgalaikį išsaugojimą*

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Pirmas tikslas – didinti virtualios kultūros paveldo erdvės integralumą ir tvarumą, grindžiamą procesų koordinavimu ir tarpinstituciniu bendradarbiavimu

Siekiai:

- ☞ racionaliai planuoti ir panaudoti investicijas į skaitmeninimo infrastruktūrą, užtikrinti skaitmeninimo procesų tęstinumą bei kokybę
- ☞ užtikrinti pažangių skaitmeninimo metodų ir paslaugų inovacijų taikymą atminties institucijose
- ☞ skatinti skaitmeninto kultūros paveldo panaudojamą naujų skaitmeninių produktų ir paslaugų kūrimui

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Uždaviniai programos 1 tikslui pasiekti:

- ☞ užtikrinti atminties institucijų koordinuotą skaitmeninimo veiklą ir konsoliduotų skaitmeninimo paslaugų teikimą per skaitmeninimo centrų tinklą;
- ☞ sistemingai tobulinti atminties institucijose dirbančių skaitmeninimo srities specialistų kompetencijas, didinant jų gebėjimus teikti kokybiškas skaitmeninio paveldo paslaugas;
- ☞ sukurti šiuolaikines sąlygas atitinkantį skaitmeninio turinio valdymo/panaudojimo teisinį reguliavimą

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Antras tikslas – sukurti nacionalinę skaitmeninio kultūros paveldo ilgalaikio išsaugojimo sistemą

Siekiai:

- ☞ Efektyviai vykdyti skaitmeninio turinio ilgalaikį išsaugojimą

Uždaviniai Programos 2 tikslui pasiekti:

- ☞ sukurti teisines ir organizacines sąlygas koordinuotai bei kokybiškai vykdyti skaitmeninio kultūros paveldo ilgalaikio išsaugojimo procesus atminties institucijose;
- ☞ sukurti ir plėtoti tvarią skaitmeninio kultūros paveldo ilgalaikio išsaugojimo infrastruktūrą

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Trečias tikslas – kurti turtingą visuomenės poreikius atitinkančią virtualią kultūros paveldo erdvę, didinti jos pasiekiamumą ir matomumą

Siekiai:

- ☞ plėsti ir atgaivinti Lietuvos gyventojų istorinę ir kultūrinę atmintį, stiprinti pilietiškumą, didinti kokybišką užimtumą, prisidėti prie visuomenės narių kultūrinių kompetencijų ir kūrybingumo ugdymo
- ☞ skatinti aktyvesnį kultūros paveldo pritaikymą švietimo ir kultūrinio turizmo tikslams
- ☞ gerinti gyventojams prieigą prie skaitmeninto kultūros paveldo
- ☞ skatinti aktyvesnį skaitmeninto kultūros paveldo ir išvestinių elektroninių paslaugų bei produktų naudojimą
- ☞ sudaryti palankias sąlygas šiuolaikinio skaitmeninio audiovizualinio turinio sklaidai

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Uždaviniai Programos 3 tikslui pasiekti:

- ☞ Skatinti bendradarbiavimo tarp įvairių sektorių institucijų pagrindu kurti inovatyvias skaitmeninio kultūros paveldo panaudojimo visuomenės reikmėms skirtas elektronines paslaugas ir produktus;
- ☞ Užtikrinti Lietuvos atminties institucijose suskaitmeninto kultūros paveldo ir jo pagrindu sukurtų elektroninių paslaugų ir produktų paiešką ir prieinamumą visuomenei vieno langelio principu;
- ☞ Užtikrinti kuriamos virtualios kultūros paveldo erdvės atitikimą vartotojų poreikius ir skatinti visuomenę naudotis sukurta elektroninių kultūros paveldo paslaugų ir produktų įvairove;
- ☞ Sukurti geresnes šiuolaikinio audiovizualinio turinio sklaidos galimybes.

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Virtualios kultūros paveldo erdvės vystymo bendrieji principai:

- ✎ išteklių ir pajėgumų konsolidavimo
- ✎ skaitmeninimo, skaitmeninio turinio sklaidos ir prieigos procesų koordinavimo bei bendradarbiavimo
- ✎ integralios prieigos prie Lietuvos skaitmeninio kultūros paveldo užtikrinimas vieno langelio principu
- ✎ orientacija į visuomenės poreikius
- ✎ skaitmeninio kultūros paveldo pakartotinas panaudojimas

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Bibliotekų sritis

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Apskričių viešosios bibliotekos

Muziejų sritis

Lietuvos dailės muziejus

Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Lietuvos jūrų muziejus, Šiaulių „Aušros“ muziejus

Archyvų sritis

Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Audiovizualinė sritis

Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija

Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo politikos kryptys: 2014-2020 metai

Programos įgyvendinimas:

- ☞ Programos tvirtinimas Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu
- ☞ Trimetis programos įgyvendinimo veiksmų planas

Finansavimas:

- ☞ Valstybės biudžeto lėšos: Kultūros ministerijos ir Lietuvos kultūros tarybos finansavimas
- ☞ ES struktūrinės paramos lėšos: Susisiekimo ministerija

Klausimai?

Kultūros ministerija
J. Basanavičiaus g. 5, Vilnius
El. paštas: Erika.Buivydiene@lrkm.lt
Tel. 85 219 3416